

IROVÉ ODMÍTLI V REFERENDU LISABONSKOU SMLOUVU

Short note

Zatímco fanoušci českého fotbalového týmu si svůj „pátek 13.“ zažili s dvoudenním zpožděním až v neděli, toto magické datum bylo nešťastným dnem pro příznivce hlubší evropské integrace. V tento den totiž byly zveřejněny výsledky irského referenda o Lisabonské smlouvě reformující institucionální uspořádání Evropské unie. Všelidového hlasování se zúčastnilo 53 % ze tří milionů irských voličů, když **NE smlouvě řeklo 53,4 % občanů** (862 415 lidí), naopak souhlasné stanovisko vyjádřilo 46,6 % Irů (752 451 lidí). Přestože po oznámení odhadů výsledků euro vůči dolaru nepatrně oslabilo, pro ekonomiku Evropské unie ani eurozóny se nedají očekávat žádné reálné ekonomické dopady.

Proč zrovna Irové?

Zatím neexistují věrohodné analýzy, proč Irové smlouvu většinou odmítli. Irsko přitom patří mezi učebnicový příklad **úspěšné země, která těží ze svého členství v EU**. Zatímco ještě začátkem 70. let bylo Irsko zaostalou okrajovou evropskou zemí, od svého vstupu do ES/EU v roce 1973 se díky přijatým reformám, získaným dotacím z fondů EU a přílivu zahraničních investorů stalo ekonomickým tygrem. V současnosti je Irsko vedle specifického Lucemburska ekonomicky nejvýkonnější členskou zemí EU (podle ukazatele HDP na obyvatele).

Irové patrně smlouvě nerozuměli – vzhledem k jejímu rozsahu a složitému právníckému jazyku se nelze příliš divit – a proto se **vyslovili proti neznámé novotě**. Kampaň ve prospěch smlouvy byla realizována často prostřednictvím bezobsažných, šťastně se usmívajících tváří politiků, doplněná o výrazné ANO. Schválení nepřispělo ani poukazování některých politiků včetně premiéra Bertieho Aherna na skutečnost, že z velké části se obsah Lisabonské smlouvy kryje s odmítnutou Euroústavou, a jak šikovně z toho evropští lídři „vybruslili“. V řadě Irů to mohlo zanechat dojem, že se stávají obětí neférového triku.

Naopak odpůrci smlouvy v rámci kampaně pracovali s konkrétními argumenty, i když některé z nich se nezakládaly na pravdě. Po schválení Lisabonské smlouvy by Brusel Irsku nevnutil liberální potratovou legislativu, **ani mu nezvýšil jeho atraktivní nízkou sazbu korporátní daně**, jak občas zaznívalo.

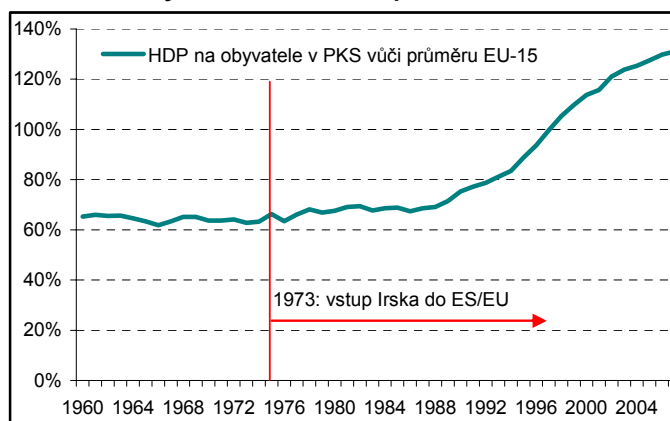
Prozatímní skóre 18:1 a co dál s ratifikací?

Ačkoliv v 19 členských zemích, kde byl zatím dokončen ratifikační proces Lisabonské smlouvy, jich 18 z nich text smlouvy schválilo a pouze jediné Irsko bylo proti, **jedná se o vážnou překážku**. Smlouva samozřejmě nemůže vstoupit v platnost, když se proti ní vysloví byť i jen jedna smluvní strana ze všech 27. Irsko je jedinou členskou zemí EU, kde se o osudu Lisabonské smlouvy hlasovalo v referendu. Ve všech ostatních zemích se jednalo či bude jednat o ratifikaci parlamentní cestou.

Většina evropských politiků se **vyslovila pro pokračování ratifikačního procesu i ve zbylých 8 členských státech**. Dokonce i Gordon Brown, premiér Velké Británie, která patří v oblasti evropské integrace spíše za vlažnějšího člena, se již nechal slyšet, že je připraven ratifikaci dotáhnout do úspěšného konce. Podobná slova zazněla i z Polska, jehož reprezentanti byli při vyjednávání textu smlouvy nejvíce kritičtí.

Před třemi lety se Evropská unie ocitla na podobné křižovatce, když v květnu 2005 francouzští voliči vystavili stopku Smlouvě o Ústavě pro Evropu, z níž současná Lisabonská smlouva vychází. V té době se ratifikační proces zcela nezastavil, definitivně „Euroústavě“ zlomilo vaz až **zamítavé stanovisko nizozemského referenda o pár dní později**.

Ekonomická výkonnost Irska vůči průměru EU-15

Zdroj: Evropská komise, DG Ecfín

Utopí se Unie ve vlastních problémech?

I kdyby Lisabonská smlouva nakonec vůbec nevstoupila v platnost, **evropská integrace by se nezhroutila**, neboť má dostatečný právní základ. Nicméně veškerá energie, čas a úsilí, které nejvyšší představitelé EU a jejich členských států věnovali vyjednávání smlouvy by přišly vniveč. Navíc by se nejbližší dva roky nesly opět ve znamení jednání o novém institucionálním pořádku v EU, který je zapotřebí. Pravidla platící pro 15 členských zemí jsou zkrátka při téměř dvojnásobném počtu členů neefektivní a zastaralá. Unie by se nadále utápěla ve vlastních dohadovacích problémech a nezbytné domácí úkoly typu posílení konkurenceschopnosti vůči nejvýznamnějším světovým ekonomickým blokům (USA, Číně, Rusku, Indii, Brazílii), řešení energetické bezpečnosti, boj s klimatickými změnami, zefektivnění jednotného vnitřního trhu či reforma společné zemědělské politiky by se **dostaly na vedlejší kolej**.

Stávající právní uspořádání EU bohužel **neumožňuje další rozšiřování Evropské unie**. Chorvatsko, klepající na dveře Společenství, v případě neschválení Lisabonské smlouvy jeho řady v nejbližší době nerozšíří, o dalších zemích západního Balkánu či Turecku ani nemluvě. Ve střednědobém horizontu by se mohla **znovuotevřít debata o dvourychlostní Evropě** – vedle jádra proevropských zemí, chtějících se dohodnout a dále integrovat, by vznikly země na periferii evropského dění. Důsledkem by bylo politické i ekonomické oslabení celé EU.

Odmítnutí Lisabonské smlouvy je vážná komplikace evropského integračního procesu, kterou budou muset řešit Francouzi, předsedající EU v druhém pololetí 2008, ale i Češi, kteří se půlročního předsednického žezla ujmou v lednu 2009. Sympatické heslo našeho předsednictví „Evropa bez bariér“ tak patrně zůstane spíše jen na papíře. Místo žádoucího otevírání dveří konkurenci a liberalizaci dalších trhů budou patrně **hlavním bodem našich vyjednávačů otázky spojené s další budoucností Lisabonské smlouvy** či podobného dokumentu.

Po irském NE je téměř jisté, že **od 1. ledna bude fungování Evropské unie založeno nadále na zakládajících smlouvách naposledy novelizovaných Smlouvou z Nice**. Funkce „evropského prezidenta“ (stálý předseda Evropské rady, volený na 2,5 roku) ani „evropského ministra zahraničí“ (vysoký představitel pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku bude předsedat Radě EU pro zahraniční záležitosti a stane se místopředsedou Komise) nevzniknou, premiér předsedajícího Česka tak bude mít při stanovování agendy a směřování celé Evropské unie větší slovo.

Ratifikační proces Lisabonské smlouvy

Země	Stav ratifikace
Maďarsko	ANO, 6.2.2008
Malta	ANO, 6.2.2008
Francie	ANO, 14.2.2008
Rumunsko	ANO, 11.3.2008
Polsko	ANO, 2.4.2008
Slovensko	ANO, 10.4.2008
Portugalsko	ANO, 23.4.2008
Slovinsko	ANO, 24.4.2008
Bulharsko	ANO, 28.4.2008
Lotyšsko	ANO, 8.5.2008
Litva	ANO, 8.5.2008
Rakousko	ANO, 13.5.2008
Německo	ANO, 23.5.2008
Dánsko	ANO, 29.5.2008
Lucembursko	ANO, 29.5.2008
Estonsko	ANO, 11.6.2008
Finsko	ANO, 11.6.2008
Řecko	ANO, 11.6.2008
Irsko	NE, 12.6.2008
Španělsko	v procesu
Švédsko	v procesu
Belgie	v procesu
Kypr	v procesu
Česká republika	v procesu
Itálie	v procesu
Nizozemí	v procesu
Velká Británie	v procesu

Zdroj: Evropská komise

Jan Jedlička
 EU Office, Česká spořitelna, a.s.
 Poláčkova 1976/2
 140 00 Praha 4
 tel: +420 261 073 484
 fax: +420 261 073 004
<mailto:jjedlicka@csas.cz>
<http://www.csas.cz/eu>